

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

UDK: 378 (497.7)

ISSN: 1409-9187

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
YEARBOOK

2019 - 2020

ФАКУЛТЕТ ЗА
ОБРАЗОВНИ НАУКИ

ГОДИНА 9

VOLUME IX

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
YEARBOOK**

2019 - 2020

ГОДИНА 9

VOLUME IX

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCE**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ
YEARBOOK
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCE**

За издавачот/ For publisher
Проф.д-р Емилија Петрова Ѓоргева

Издавачки совет

проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
проф. д-р Мишко Цидров
проф. д-р Дејан Мираковски
проф. д-р Емилија Петрова Ѓоргева

Editorial board

Prof. Blazo Boev, Ph. D.
Prof. Liljana Koleva Gudeva, Ph. D.
Prof. Misko Dzidrov, PhD
Prof. Dejan Mirakovski, PhD
Prof. Emilija Petrova Gorgeva, PhD

Редакциски одбор

проф. д-р Снежана Ставрева Веселиновска
проф. д-р Соња Петровска
проф. д-р Снежана Мирасчиева
проф. д-р Снежана Јованова Митковска
проф. д-р Емилија Петрова Ѓоргева
проф. д-р Блаже Китанов
проф. д-р Никола Смилков
проф. д-р Виолета Николовска
проф.д-р Трајче Стојанов
проф.д-р Деспина Сивевска
проф. д-р - Ирена Китанова
проф. д-р Билјана Митевска Попевска
проф. д-р Даниела Коцева

Editorial staff

Prof. Snezana Stavreva Veselinovska, PhD
Prof. Sonja Petrovska, PhD
Prof. Snezana Mirascieva, PhD
Prof. Snezana Jovanova Mitkovska, PhD
Prof. Emilija Petrova Gorgeva, PhD
Prof. Blaze Kitanov, PhD
Prof. Nikola Smilkov, PhD
Prof. Violeta Nikolova, PhD
Prof. Trajce Stojanov, PhD
Prof. Despina Sivevska, PhD
Prof. Irena Kitanova, PhD
Prof. Biljana Mitevaska Popevska, PhD
Prof. Daniela Koceva, PhD

Главен и одговорен уредник /

проф. д-р Снежана Ставрева Веселиновска

Managing editor

Prof. Snezana Stavreva Veselinovska, PhD

Технички уредник

доц. д-р - Верица Јосимовска

Editor in chief

Docent Verica Josimovska, Ph.D.

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Снежана Кирова
(англиски јазик)

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)
Snezana Kirova
(English)

Техничко уредување

Славе Димитров

Technical editor

Slave Dimitrov

ISSN 1409-9187

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Address of the editorial office
Goce Delcev University – Štip
Faculty of philology
Krstе Misirkov 10-A
PO box 201, 2000 Štip,
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Проф. д-р Снежана Ставрева Веселиновска ОБРАЗОВАНИЕ ПО КЕМБРИЦ – поблиску или подалеку од учениците?	5
Снежана Јованова-Митковска, Билјана Попеска МОДЕЛИ НА НАСТАВНА РАБОТА	23
Снежана Мирасчиева ДИДАКТИЧКАТА ФУНКЦИЈА НА ИНФОРМАТИЧКАТА ТЕХНОЛОГИЈА ВО ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИОТ ПРОЦЕС	37
Емилија Петрова Ѓорѓева МОТИВИРАНОСТ НА НАСТАВНИКОТ ЗА САМООБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛЕН РАЗВОЈ	43
Вон. Проф. д-р Даниела Коцева ИНСТАЛИРАЊЕТО НА ИСЛАМОТ НА ТЛОТО НА ЕВРОПА И НОВИОТ СВЕТ НИЗ ПРИЗМАТА НА ИМИГРАЦИЈАТА	53
Верица Јосимовска НАУЧНИТЕ КОНЦЕПЦИИ НА Д-Р АНДРИЈА ШТАМΠΑР ЗА ОРГАНИЗАЦИЈА НА МЕДИЦИНСКАТА СЛУЖБА ВО КРАЛСТВОТО НА СХС	61
вон.проф Оливер Цацков КАКО ДА ИМ СЕ ДОБЛИЖИМЕ И ДА ГИ ЗАЧУВМЕ ИСТОРИСКИТЕ СПОМЕНИЦИ НА КУЛТУРАТА ВО ИСТОЧНА МАКЕДОНИЈА	67
Снежана Јованова-Митковска НАСТАВНИ СТРАТЕГИИ ВО НАСТАВАТА ПО ПРИРОДНИ НАУКИ И ОПШТЕСТВО	75
Биљана Иванова, Снежана Кирова, Драгана Кузмановска АНКСИОЗНОСТА КАЈ УЧЕНИЦИТЕ ПРИ ИЗУЧУВАЊЕТО НА СТРАНСКИ ЈАЗИК	83
Драгана Кузмановска, Снежана Кирова, Лидија Ристов ФРАЗЕОЛОГИЗМИТЕ ОД БАЈКИТЕ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	95

Колешките и колегите од Факултетот за образовни науки, овој број од Зборникот му го посветуваат на професорот д-р Блаже Китанов, кој сиот свој професионален живот го посвети на растежот на институцијата, но и на науката, педагогијата и литературата, со што трајно се вгради во темелите не само на факултетот, туку и на педагогијата и педагошката наука во државата. Во таа чест и во име на сите благодарни генерации, му посакуваме среќно пензионирање и долги и плодни пензионерски денови.

на професионално усовршување како полесно би можеле да внесат иновации во својата воспитно образовна работа со цел да се модернизира наставата во современото училиште.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- [1] Алибабић, Ш. (1994): Функционална писменост и самообразование. Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду.
- [2] Андриловић, В. (1976): Како одрастао човјек учи. Загреб: Школска књига.
- [3] Аранђеловић, Д. (1986): Образование и усавршавање наставника, воспитача и сарадника. Београд: Нова просвета.
- [4] Вигман, С. Ј. (2005): Педагогика. Москва: Проспект.
- [5] Влаховић, Б. (1983): Усавршавање педагошких кадрова у функцији модернизације технологије воспитно-образовног процеса, „
- [6] Вељаноска П. (2008): Компоненти на професионален развој на наставниците по предметот музичко образование во основните училишта, универзитет “ Св. Кирил и Методиј” Скопје. <http://mmc.edu.mk/IRAMbooks/thesis/PavlinaVeljanoskaMr1.pdf>
- [7] Ковачевић, М., Шољан, Н. (1989): Психологија знаности и едукација. Загреб: Школска књига.
- [8] Крстић, Д. (1996): Психолошки речник. Београд: Савремена администрација.
- [9] Кулић, Р., Деспотовић, М. (2005): Увод у андрагогију. Београд: Свет књиге.
- [10] Мижериќов, В. А. (2004): Словарь-справочник по педагогике, Москва: Питер.
- [11] Pešikan A. (2007): Profesionalni razvoj nastavnika – šta je tu novo? http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/workshop/tesee/dokumenti/GOOD%20PRACT_VARIA_Ana%20Pesikan%20PRN%20za%20HP%20_2_%20_1_.pdf
- [12] Randelović, O. (2008): Мотивираност наставника за самообразование и професионални развој. <http://scindeks-clanci.nb.rs/data/pdf/0553-4569/2008/0553-45690802036R.pdf>
- [13] Razdevšek-Pučko, C. (2004): Kakovog učitelja/ nastavnika treba škola danas (i sutra)? http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/kompetence-uciteljev-slo-hrv-t07.pdf
- [14] Савићевић, Д. (2007): Особености учења одраслих. Београд:
- [15] Завод за уџбенике и наставна средства.
- [16] Стојаковић, П. (2002): Психологија за наставнике. Бања Лука: Прелом.

ИНСТАЛИРАЊЕТО НА ИСЛАМОТ НА ТЛОТО НА ЕВРОПА И НОВИОТ СВЕТ НИЗ ПРИЗМАТА НА ИМИГРАЦИЈАТА

Вон. проф. д-р Даниела Коцева

Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип

Daniela.jakimova@ugd.edu.mk

Апстракт:

Постои зголемување на присутноста на религијата во секојдневниот живот во европското општество, што може да се согледа како во фреквенцијата на верските манифестации, така и во бројот на верски организации. Ова делумно се должи на имиграцијата. Религијата се враќа во Европа. И тоа не е само исламот: сведоци сме и на растот во нови христијански движења. Растот на исламот во Европа претставува предизвик за инкорпорирање на исламот во европските општества – национализацијата или европеизацијата на исламот. Прашањето за мултикултурализмот или за конфликтите меѓу етничките групи станаа доста актуелни и присутни во секоја држава во светот. Поголемиот дел од новите имигранти се од земји во кои доминира исламот.

Исламската димензија на имиграцијата стана прашање за дефинирање на европскиот идентитет на 21-от век што најмногу се поврзува со имиграцијата во денешно време.

Клучни зборови: *религија, ислам, идентитет, национализација, миграција, Европа*

Економскиот и територијален идентитет на Европа, сфатен како светски регион, може да се спореди со САД, но секако како различно структуриран регионален и миграциски простор (Checkel J. T., and Katzenstein P. J., 2009). Во тие околности ЕУ мора да се декларира за секуларна заедница, мултирасна и мултиетничка, односно граѓанска, по дефиниција. Се разбира дека секуларноста не подразбира губење на етничките и религиските карактеристики на поединците и групите, едноставно, таа останува во рамките на приватноста, во рамките на религиските институции и разни форми на здружување на поединците кои исповедаат иста религија или припаѓаат на иста национална или етничка група.

Во Западните општества присутна е одвоеност помеѓу религиското убедување и јавната сфера: верското определување е работа на приватниот избор на поединецот, за разлика од исламскиот свет каде што религијата настојува да го регулира секој аспект на човековиот живот, и јавниот и приватниот, вклучувајќи ја и политиката.

Гледано, во Западна Европа како целина, сепак, постојат две основни разлики со ситуацијата во САД. На прво место, во континентална Европа, во

најмала рака, имиграцијата и исламот се речиси синоними. Освен за Велика Британија каде што може да се најде многу поголема разновидност на имигранти од поранешните колонии на Британската Империја, до неодамна мнозинството на имигранти во повеќето европски земји биле муслимани. Покрај тоа, и покрај симболичното присуство на мали групи на Европски конвертити во исламот, големо мнозинство на западноевропските муслимани се имигранти. Оваа идентификација на имиграцијата и исламот се појавува уште поизразено во оние случаи каде што поголемиот дел од муслиманските имигранти имаат тенденција да доаѓаат претежно од еден регион на потекло, на пример, Турција во случајот на Германија, Магреб во случајот на Франција. Ова повлекува наметнување на различни димензии на „поинаквост“ што ги влошува прашањата на границите, сместувањето и основањето. На имигрантска, верска, расна и социо-економска основа „другите“ имаат тенденција да се совпаѓаат.

Во САД, пак, муслиманите сочинуваат најмногу 10 проценти од сите нови имигранти, бројка која се намали како резултат на строгите ограничувања за арапската и муслиманската имиграција воведени по 11-ти септември. Во САД на Бирото за попис, на ИНС, како и на други владини агенции не им е дозволено да собираат информации за религијата, не постојат веродостојни проценки за бројот на муслиманите во САД. На располагање се единствено самозаинтересирани проценки, кои се движат широко меѓу 2.800.000 и 8.000.000. Тоа е доволно да се претпостави дека реалната бројка лежи некаде во средината помеѓу 4 и 6 милиони. Претпоставка е дека 30-42 % од сите муслимани во САД се афро-американски конвертити во ислам, што ја отежнува карактеризацијата на исламот како странска, неамериканска религија. Понатаму, муслиманските имигрантски заедници во Американското општество се исклучително разновидни во однос на географскиот регион на потекло, во однос на дискурзивните исламски традиции и во однос на социо-економските карактеристики. Како резултат на тоа, динамиката на интеракција со другите муслимански имигранти, со афро-американските муслимани, со немуслиманските имигранти од истиот региони на потекло, во зависност од социо-економските карактеристики и станбени шеми, е многу покомплексна и различна од онаа што може да се најде во Европа

Втората главна разлика е во улогата на религијата и религиозните групни идентитети во јавниот живот и во организацијата на граѓанското општество. Современите дебати и студии низ Европа ја илустрираат фундаменталната тензија помеѓу космополитскиот секуларизам и вид на мултикултурализам кој може да донесе и јавно признание на обичаите и светскиот живот на муслиманите и другите имигрантски верски заедници¹. Како либерално демократски државни

¹ Социолози, социјални антрополози, научници и некои политичари се обиделе да ги сфатат овие односи во различни емпириски студии со цел да стекнат подобро разбирање на конфликтите и дилемите кои произлегуваат од верската различност, но исто така да придонесат за успешни решенија за реализација на верските слободи во плуралните општества. На пример, во областа

уредувања, во сите европски општества, уставно е загарантирано почитувањето и практикувањето на религијата. Ова, по природата на нештата се однесува и на исламот, како поединечно човеково право. Сепак, јавното и колективно слободно остварување на исламот како имигрантска религија повеќето европски општества тешко го толерираат. Исламот се смета суштествено за „неевропска“ религија, иако принципите за негово разгледување како „неевропски“ се разликуваат значително од една до друга европска земја и од една до друга општествена или политичка група. За антиимигрантската, ксенофобичната, националистичката десница, претставена од страна на политичкиот дискурс Ле Пен во Франција и со ЈоргХајдер во Австрија, пораката е дека Исламот е несакана и не-асимилирачка едноставно поради тоа што е „странска“ имигрантска религија.

Политичките коректни формулации имаат тенденција да одат по линиите како „ние го поздравуваме секој и сите имигранти, без оглед на раса или религија, додека тие се подготвени да ги почитуваат и да ги прифатат нашите современи либерални секуларни европски норми“. Експлицитна артикулација на тие норми може да се разликуваат од земја до земја. Контровезии во текот на муслиманскиот превез има во голем број европски општества, таков пример е Франција. Граѓанството, вклучувајќи ги и мнозинството француски муслимани, рестриктивните закони за забрана на носење на муслимански шамии и други навидум религиозни симболи во јавните училишта, ги согледува како „закана за националната кохезија“. Тоа „всушност, претставува екстреман пример за нелиберален секуларизам. Слични трендови на рестриктивни закони насочени кон имигрантите муслимани се воочуваат и во либерална Холандија, токму во името на заштитата на своите либерални толерантни традиции од заканата на некултурните, фундаменталистичките и патријархалните обичаи да се умножат и пренесат на помладите генерации од страна на муслиманските имигранти. Премиерот Жан-Пјер Рафарин, во своето обраќање на францускиот

на образованието, некои од истражувањата и дебатите се насочени кон практични решенија (А. Ферари, 2004b; Џованини, 1998; Цезари Лусо, 2001; Алеман-Џионда, 1998), додека други студии се споредуваат како претпоставки на граѓанската култура се вклучени во училиштата низ Европа, колку религијата е лоцирана во државното образование (Шифауер и сор. 2004). Исто така се зголемува интересот за истражување на трансформацијата на религиозните групи и религиозноста преку миграциското искуство. Овие студии се особено заинтересирани за процесите на верската адаптација кон новите околности и важноста на колективните аспекти на религиозниот живот во дијаспората (Бауман, 2000; Бауман и сор., 2003; Краузе, 2004; Переира, 2001; Вебнер, 2002; Ветровец и Роџерс, 1998). А голем дел од литературата е насочена кон верското носење на одлуките, политиката на признавање и етничка мобилизација (Катацин, 2003; Штатхам, 2003; Золберг и Лонг, 1999). Овие студии се занимаваат со муслиманските заедници и појавата на нова муслиманска самоувереност во Европа. Ова, на пример се манифестира со организации на млади муслимани, кои ќе помогнат да се поттикнат проактивни идентитети на втора генерација, или како нов дискурс на заеднички исламски европски идентитет (Модод, 2003; Шифауер, 2004; Ветровец и Роџерс, 1998).

законодавен дом, кога одобри забрана на наводно религиозните симболи во јавните училишта, едновременно се осврна на Франција како на „стара земја на христијанството” и упати на неповредливиот принцип на секуларизација - *laïcité*, убедувајќи дека исламот треба да се прилагоди на принципот на секуларизам, како и сите други религии во Франција. Исламскиот превез и другите религиозни знаци се оправдано забранети во јавните училишта, бидејќи „тие укажувале на политичко значење”. Времето ќе покаже дали рестриктивните закони ќе го имаат посакуваниот ефект за запирање на ширењето на „радикалниот ислам” и дали тоа ќе предизвика спротивен резултат на понатамошна радикализација на веќе отуѓената и застранета имигрантска заедница. Во поддршка на ваквите нелиберални ограничувања на слободното изразување на религијата, обично, се упатува на пожелно спроведување еманципација на младите девојки, доколку е потребно и против нивната изразената волја, од родовата дискриминација и од патријархалната контрола.

Антиимигрантскиот ксенофобичен нативизам, секуларистичките антиверски предрасуди, либерално-феминистичките критики на муслиманскиот патријархален фундаментализам, и стравот од исламските терористички мрежи, се распространети неселективно низ Европа во униформа на антимуслимански дискурс, кој практично исклучува сместување на муслиманските имигрантски групи во домаќин-општествата, што е потребно за успешно имигрантско основање. Паралелите со протестантско-републиканските и антикатоличкиот нативизам, во средината на XIX век во Америка, се навистина впечатливи. Тотализирачкиот дискурс, денес, за исламот како суштински антимодерна, фундаменталистичка, некултурна и недемократска религија и култура одекнува од XIX век (дискурс на католицизмот).²

Европските општества имаат тенденција да ги толерираат и да ги почитуваат индивидуалните верски слободи и права. Но, поради притисокот кон приватизација на религијата, која меѓу европските општества се зема буквално како карактеристика на самодефиницијата на модерното секуларно општество, тие општества имаат многу поголеми тешкотии во препознавањето на некои легитимни улоги на религијата во јавниот живот и во организацијата и мобилизација на колективните групни идентитети. Муслиманската организација, колективните идентитети и нивните јавни претставувања станаа извор на анксиозност, не само поради нивната верска поинаквост, како нехристијанска и воневропска религија, но уште поважно, поради самата религиозност, како и другата европска секуларност. Во овој контекст, станува поизразено искушението за идентификување на исламот и фундаментализмот. Исламот, по дефиниција, станува „другиот“ од западната секуларна модерност.

² José Casanova, 2005: *Immigration and the New Religious Pluralism: A EU/US Comparison*. Paper presented at the Conference on “The New Religious Pluralism and Democracy”, Georgetown University, April 21-22, 2005, sponsored by Georgetown University’s Initiative on Religion, Politics, and Peace. <http://irpp.georgetown.edu/conference.htm>

Затоа, проблемите што произлегуваат од вклучувањето на муслиманските имигранти, свесно или несвесно, се поврзуваат со прашањата во врска со улогата на религијата во јавната сфера, за која европските општества претпоставуваа дека е веќе решена, во согласност со либералните секуларните норми на приватизацијата на религијата.

Од сите нови имигрантски религии, исламот, всушност, претставува најинтересна основа за тестирање и предизвик за моделот на имигрантско интегрирање во Европа и во Америка од три меѓусебно поврзани причини³:

- 1) Поради геополитичките причини и заедничкиот портрет на исламот како фундаменталистички. Исламот денес, како католицизмот пред тоа, е често претставен како (друга) неамериканска/неевропска религија. Но, бројните дебати за наводен цивилизациски судир меѓу исламот и западот, терористичките напади од 11 септември, воениот одговор на САД, водат кон признание дека исламот има преземено корен во Америка и станува една од главните американски религии.

Од друга страна, може да се набљудуваат сличностите помеѓу денешниот дискурс на исламот како фундаменталистичка антимоделна религија, некомпатибилна со демократијата и вчерашниот дискурс на католицизмот. Имено, од 1830 кон 1950-тите, антикатоличкиот протестантски нативизам во Америка бил заснован на наводната некомпатибилност помеѓу републиканизмот и римокатолицизмот. Во неговиот портрет се отсликува католичкиот јаз дека католицизмот е неспоив со современата демократија и со индивидуалните слободи. Како и во случајот на католицизмот, внатрешните и надворешните дебати, во врска со компатибилноста меѓу исламот и демократијата и современите индивидуални слободи, се одвива во три меѓусебно поврзани нивоа: а) во дебатите за соодветна артикулација на муслиманската умма во дијаспората во контексти надвор од Дар ел Ислам; б) во дебатите во текот на демократскиот легитимитет на муслиманските политички партии во Турција и други земји, кои како и нивното право, подеднакво со католичките колеги да можат да основаат нови форми на муслиманска демократија, слично на христијанската демократија; и в) во дебатите околу наводниот судир на цивилизации помеѓу исламот и Западот на геополитичко ниво, со јасни паралели со претходните дебати за судирот помеѓу „републиканизмот“ и „римокатолицизмот.“ Во услови на глобализација, сите овие три прашања стануваат, како никогаш досега, заплеткани.

Исто така, можеме да бидеме сведоци на еден двосмислен и обиколен процес на јавно симболично признавање на исламот како американска религија,

³ Според José Casanova, 2005, наведено во: Immigration and the New Religious Pluralism: A EU/US Comparison, Paper presented at the Conference on “The New Religious Pluralism and Democracy”, Georgetown University, April 21-22, 2005, sponsored by Georgetown University’s Initiative on Religion, Politics, and Peace. <http://irpp.georgetown.edu/conference.htm>

која наликува на процесите на вградување на католицизмот и јудаизмот. Присуството на муслимански имам, заедно со протестантски свештеник, еден католички свештеник и еврејски рабин на јавните церемонии во Вашингтон и во големите урбани центри во Америка, станува рутина.

- 2) Предизвикот со кој се соочува Исламот во Америка е како да се трансформираат разновидните имигранти од Јужна Азија, кои денес ја сочинуваат најголемата и најбрзо растечката група на муслимански имигранти, од арапските земји, како и од Западна Африка, во една американска муслиманска умма. Во овој поглед, процесот на основање не е поинаков од оној на различните Католички национални групи во американската Католичка црква. Во овој поглед „Хозе Казанова, се запрашува дали исламот во Америка треба да биде изграден како сегрегирана дефанзивна супкултура од корозивната американизација, или дали треба да се организира како јавна самоуверена културна опција во рамките на американскиот конкурентен мултикултурализам. Заканата од американизација на исламот е балансирана со можноста од исламизацијата на Америка, која многу муслимани ја согледуваат како актуелизација на универзализам на исламот.
- 3) Поради зголемената исламизација на афро-американската заедница, е процес кој афро-американските муслимани не го доживуваат како конверзија, туку како враќање на претходното ропство во африканскиот ислам. Често оспоруваниот дијалог и динамичната интеракција меѓу афроамериканците и имигрантските муслимани, драматично влијаат врз трансформацијата на американската култура. Се уште е отворено прашањето за тоа кој вид на внатрешна конфесионална структура на исламот во Америка се случува.

Дали ќе подлегне на „злото на конфесионализмот“ втемелен во социоекономските и етнорасните поделби или ќе се организира во национална црква – како умма, со можност да ја премости внатрешната етно-лингвистичка и правно-доктринарна поделба. Американскиот протестантизам, католицизмот и јудаизмот претставуваат алтернативни конфесионални модели. Американскиот ислам, веројатно, ќе развие своја посебна конфесионална шема, но доколку тој е во состојба да го надмине на кој било начин шаблонот на соборна расна сегрегација, која го мачи американското христијанство и да го премости јазот помеѓу имигрантите и афроамериканските муслимани, само тогаш би имал значително влијание врз американските односи. Процесот американизација на исламот веќе се случува и покрај сите тешкотии презентирани од страна на внатрешните дебати, нативистичкиот отпор и геополитичките конфликти.

Заклучок:

Исламот не станува само брзо растечка религија во Америка, исламот е предодредена да стане важна јавна религија, која веројатно би играла релевантна улога во светските јавни дебати.

Фактот дека религијата, верските институции и религиозните идентитети одиграле централна улога во процесот на основање на старите европски имигранти, наместо да се намалува, како што би се очекувало од конвенционалните теории за модернизација и секуларизација, религиозните идентитети се со тенденција да се здобијат со значајноста во одреден контекст на имиграција.

Користена литература:

- [1] Checkel J. T., and Katzenstein P. J., (2009), *European Identity*, New York: University Press
- [2] José Casanova, (2005): *Immigration and the New Religious Pluralism: A EU/US Comparison*. Paper presented at the Conference on “The New Religious Pluralism and Democracy”, Georgetown University, April 21-22, 2005, sponsored by Georgetown University’s Initiative on Religion, Politics, and Peace. <http://irpp.georgetown.edu/conference.htm>
- [3] Muhic, F., (2014), *Islamski identitet Evrope*, Sarajevo: Centar za napredne studije